Skolinspektionen

Arvidsjaurs kommun
kommun@arvidsjaur.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete för att uppmärksamma och förebygga frånvaro vid Ringelskolan i Arvidsjaurs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Ringelskolan avseende arbetet med att uppmärksamma och förebygga frånvaro i årskurserna 4–6.

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning skapar rektorns styrning förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete i skolan?

2. I vilken utsträckning använder skolenhetens personal arbetssätt som möjliggör tidig upptäckt av frånvaro?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom varje område bedöms om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja kvaliteten inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ringelskolan i följande utsträckning:

Rektorns styrning av det frånvaroförebyggande arbetet

Rektorns styrning skapar i flera delar förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

• Rektorn behöver systematiskt och regelbundet följa upp och analysera frånvaro på en övergripande nivå så att eventuella mönster och orsaker till frånvaro kan urskiljas.

Personalens arbete för att tidigt uppmärksamma frånvaro

Personalen arbetar i flera delar för att uppmärksamma tidiga tecken på frånvaro, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

• Rektorn behöver tillvarata elevernas perspektiv i det övergripande frånvaroförebyggande arbetet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 17 maj 2027 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2026:6583) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Rektorns styrning av det frånvaroförebyggande arbetet

Här bedöms hur rektorn styr och leder skolenheten för att skapa förutsättningar och strukturer för ett frånvaroförebyggande arbete. Det handlar om arbetet med att följa upp och analysera frånvarostatistik för att kunna urskilja mönster och risker att rikta det förebyggande arbetet mot. Det omfattar också att utveckla och förankra gemensamma förhållnings- och arbetssätt samt att skapa förutsättningar för samverkan mellan olika personalgrupper. I detta ingår en tydlig roll- och ansvarsfördelning i arbetet med att motverka frånvaro. Rektorns arbete med att identifiera behov av kunskap och kompetensutveckling om frånvaro samt genomföra insatser för att tillgodose dessa ingår också.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorns styrning skapar i flera delar förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som har framkommit i intervjuer med rektorn, lärare, representanter för elevhälsan samt rektorns svar på skriftliga frågor och inskickade dokument.

Uppföljning och analys av frånvaro

Rektorn följer regelbundet upp frånvaron men använder inte underlaget för analys på en övergripande nivå. Rektorns uppföljning av frånvaron används främst för att identifiera elever med hög frånvaro. Gemensamma rutiner och arbetssätt för att registrera frånvaro är väl implementerade och utgör grunden för skolenhetens uppföljning av frånvaro. Varje vecka sammanställs elevernas frånvaro på individnivå och används som underlag vid elevhälsans veckovisa möten, där aktuell frånvaro är en stående punkt på dagordningen. Elevhälsoteamet tar upp fall där eleven har en frånvaro

på 20 procent eller högre, samt om en elev har en frånvaro som bedöms vara avvikande. Exempel på sådana mönster är ströfrånvaro, frånvaro i särskilda ämnen eller om frånvaron varierar varannan vecka om en elev har två boenden. I skolenhetens kvalitetsrapport för 2025/2026, som Skolinspektionen har tagit del av, framgår att skolenheten har få elever med hög frånvaro och att arbetet med att systematiskt följa upp frånvaron veckovis innebär att rektorn har en god insikt i vad frånvaron beror på hos respektive elev. Däremot finns inga sammanställningar eller analyser på övergripande nivå såsom exempelvis skillnader mellan pojkar och flickor eller olika grupper i underlaget. Sammantaget används inte frånvarostatistiken som underlag för en systematisk analys på övergripande nivå där mönster urskiljs och förklaringar till dessa söks. Därmed används den inte heller för att identifiera risker för frånvaro på en övergripande nivå.

Förutsättningar för ett gemensamt arbete

Rektorn utvecklar gemensamma arbets- och förhållningssätt i arbetet med att motverka frånvaro och ansvarsfördelningen är tydlig. Grunden för arbetet med att motverka frånvaro är de rutiner som huvudmannen har tagit fram och som används på huvudmannens samtliga skolenheter. För att underlätta arbetet med att följa rutinerna har rektorn anpassat dem till skolenhetens förutsättningar. Det handlar bland annat om ett stöd för lärarna för att hitta frånvaromönster samt en lokalt anpassad rutin för tillvägagångssätt vid frånvaro. Utöver att rutinerna är anpassade till skolenheten innehåller de en tydlig ansvarsfördelning med beskrivningar om vad som ska göras, vem som ska göra vad och hur det ska göras. Rutinerna innebär att lärare ska registrera all frånvaro för varje lektion i skolenhetens digitala system. Vid oanmäld frånvaro ska vårdnadshavare kontaktas i anslutning till lektionen och om vårdnadshavare inte går att nå ska läraren meddela rektorn. Vidare omfattar rutinen att elevhälsoteamet varje vecka följer upp elever som har en frånvaro på 20 procent eller högre samt där ett oroande frånvaromönster finns. Vid elevhälsoteamets möten beslutas hur arbetet ska fortsätta vidare utifrån individens behov. Om kompletterande information behövs från lärare ansvarar rektorn för att inhämta den. När det gäller gemensamma förhållningssätt arbetar rektorn generellt med bemötandefrågor och att skapa trygghet och trivsel. I det förebyggande frånvaroarbetet kommer det exempelvis till uttryck genom trivselaktiviteter som trygghetsrådet skapar. Dessa aktiviteter syftar till att stärka relationerna mellan elever och vuxna samt öka känslan av tillhörighet och trivsel på skolan. Genom förtroendefulla relationer ökar möjligheterna att tidigt fånga upp elever som visar tecken på risk för frånvaro.

Rektorn följer upp att rutiner och arbetssätt efterföljs och är implementerade i hela organisationen. Detta sker kontinuerligt i samband med uppföljningar av frånvaro och elevärenden på elevhälsans veckomöten, där rektorn deltar. Vid mötena följs beslutade åtgärder, ansvarsfördelning och tidsplaner upp, vilket gör att det tydligt framgår om insatser har genomförts enligt rutin eller om det finns avvikelser från planerade arbetssätt. Samtliga i personalgruppen får vid varje terminsstart en genomgång av frånvarorutinerna och vid varje elevhälsomöte aktualiseras rutinerna. Nyanställda lärare får en introduktion där frånvarorutinerna ingår.

Rektorn organiserar arbetet så att skolenhetens personal får goda förutsättningar att samverka i det frånvaroförebyggande arbetet. På skolenheten finns det en mötesstruktur som möjliggör för lärare, elevhälsa och övrig personal att samverka kring elevers frånvaro. Exempelvis har elevhälsoteamet möte varje vecka där frånvaro och pågående stödinsatser följs upp. Två gånger per termin leder rektorn så kallade elevhälsomöten där elevhälsan, lärare och elevassistenter deltar. Vid dessa möten analyseras bland annat elevernas frånvaro, effekter av vidtagna åtgärder och eventuella behov av ytterligare insatser.

Kunskap och kompetensutveckling

Rektorn genomför enstaka kompetensutvecklingsinsatser i det frånvaroförebyggande arbetet men gör ingen systematisk inventering av personalens behov av kompetensutveckling inom området. Vid medarbetarsamtal samt i en enkät efterfrågar rektorn information på en övergripande nivå om vilken kunskap medarbetarna vill utveckla. Rektorn ser positivt på personalens egna initiativ med att föreslå kompetensutveckling och den kompetensutveckling som tidigare har genomförts inom det frånvaroförebyggande området har skett utifrån medarbetarnas individuella initiativ och intressen. Kompetensutvecklingen har emellertid inte genomförts utifrån identifierade behov. Visserligen har rektorn i samråd med elevhälsan identifierat ett behov av framtida kompetensutveckling avseende elever med autism och flickor med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar men det framgår inte att kompetensutvecklingsinsatser planeras utifrån en systematisk kartläggning av verksamhetens behov.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver systematiskt och regelbundet följa upp och analysera frånvaro på en övergripande nivå så att eventuella mönster och orsaker till frånvaro kan urskiljas.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte systematiskt sammanställer och analyserar frånvaro på övergripande nivå. Det begränsar rektorns möjligheter att identifiera mönster och risker för problematisk frånvaro på övergripande nivå.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att jämföra frånvarostatistiken mellan olika grupper och utifrån detta analysera orsakerna till att resultaten ser ut som de gör. Exempel på aspekter att inkludera i analysen är skillnader mellan klasser, ämnen, kön och att göra det över tid. Frånvaron kan också jämföras med exempelvis kunskapsresultat och resultat kopplade till trygghet och studiero. Genom att identifiera mönster och risker får rektorn ett underlag för att utveckla det frånvaroförebyggande arbetet på övergripande nivå. Resultatet kan även användas för att identifiera eventuella behov av kompetensutveckling.

Personalens arbete för att tidigt uppmärksamma frånvaro

Här bedöms arbetssätten som används i det frånvaroförebyggande arbetet vid skolenheten. I detta ingår hur personalen arbetar för att uppmärksamma och hantera tidiga tecken på frånvaro. Hur samverkan faktiskt bedrivs samt om och hur gemensamma förhållnings- och arbetssätt tillämpas ingår också. Ytterligare en del är att olika perspektiv synliggörs i det praktiska arbetet med att motverka frånvaro. Det gäller både olika yrkeskategoriers perspektiv och hur elevernas perspektiv tas tillvara.

Skolinspektionen bedömer följande: Personalen arbetar i flera delar för att uppmärksamma tidiga tecken på frånvaro, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som har framkommit i intervjuer med rektorn, lärare, representanter för elevhälsan och elever samt rektorns svar på skriftliga frågor och inskickade dokument.

Uppmärksamma och hantera frånvaro

Personalen vid skolenheten arbetar systematiskt för att tidigt uppmärksamma och hantera tendenser som kan leda till problematisk frånvaro. De gemensamma rutiner som finns för att registrera och hantera frånvaro är väl implementerade och följs av samtliga lärare. Alla undervisande lärare kontrollerar närvaro för varje lektion och registrerar frånvaro i skolans digitala system. Om en elev inte är närvarande och ingen

anmälan om frånvaro har inkommit före skolstart kontaktar undervisande lärare vårdnadshavare för att ta reda på var eleven är och varför hen inte är på plats. Avviker en elev under dagen tar undervisande lärare kontakt med klassläraren eller rektorn i anslutning till lektionen varpå någon av dem kontaktar elevens vårdnadshavare. Elevhälsoteamet och lärarna uppmärksammar tidigt tecken på frånvaro. Exempel på tecken som elevhälsoteamet och lärare uppmärksammar är ströfrånvaro, socialt utanförskap, sena ankomster samt frånvaro vid samma veckodagar och ämnen. Vid elevhälsoteamets veckomöten undersöks frånvaron både för kortare och längre perioder. När elevhälsoteamet eller lärare uppmärksammar tidiga tecken på frånvaro kontaktar de elever och vårdnadshavare för att ta reda på mer information om orsakerna till frånvaron. Om inte frånvaron vänder tar elevhälsan vid för att undersöka orsakerna till frånvaron. All frånvaro hanteras likvärdigt, oavsett om den är giltig eller ogiltig. Som en del av det frånvaroförebyggande arbetet arbetar personalen systematiskt med att stärka elevernas trygghet, trivsel och relationer såväl mellan elever som mellan elever och vuxna på skolenheten. En viktig utgångspunkt är att alla elever ska ha en vuxen på skolenheten som de känner förtroende för och kan vända sig till vid behov. Enligt rektorn är trygga relationer, en positiv social gemenskap och en känsla av tillhörighet viktiga skyddsfaktorer mot frånvaro. Arbetet genomförs bland annat genom aktiviteter som planeras av trygghetsrådet och syftar till att stärka dessa skyddsfaktorer.

Samverkan och olika perspektiv

Skolenhetens personal samverkar fortlöpande i arbetet med att förebygga frånvaro och flera perspektiv synliggörs i arbetet. En viktig del i arbetet är de gemensamma rutiner och arbetssätt som finns och som efterföljs. Samverkan blir särskilt tydlig vid skolenhetens elevhälsomöten där frånvaro finns med på dagordningen som en stående punkt. Vid dessa möten, som äger rum två gånger per termin, deltar rektorn, elevhälsan, lärare och elevassistenter. Tillsammans undersöker de elevernas frånvaro utifrån olika perspektiv för att skapa en gemensam förståelse för vilka faktorer som påverkar frånvaron. Exempelvis bidrar lärarna med kunskap om elevens skolsituation, elevassistenterna om iakttagelser från elevens skolvardag och elevhälsan med olika perspektiv utifrån sina professioner. Vid elevhälsomötena diskuteras även vilka anpassningar och arbetssätt som har varit framgångsrika för att stärka elevens närvaro. Vidare samarbetar lärarna inom sina respektive arbetslag när behov uppstår att samverka kring en elev och dess frånvaro. Elevhälsans professioner samverkar fortlöpande i arbetet med att analysera och förebygga frånvaro. Genom deras veckovisa genomgångar av elevers frånvaro bidrar de med sina olika kompetenser för att skapa en samlad bild av elevens situation och bedöma behov av fortsatta insatser. Det kan exempelvis handla om vilken

profession som är mest lämplig att ha den fortsatta kontakten med eleven och dess vårdnadshavare. Vårdnadshavares perspektiv tas tidigt till vara när frånvaro uppstår genom en dialog med klasslärare eller annan berörd personal för att skapa en ökad förståelse för elevens situation och identifiera faktorer som kan påverka elevens närvaro. Gemensamt för de olika professionerna är ett helhetsperspektiv på elevens situation och en strävan efter att möta elevernas behov för att motverka att frånvaron ökar.

Elevernas perspektiv i frånvaroarbetet

Rektorn och skolenhetens personal inhämtar och tillvaratar elevernas perspektiv i arbetet med att förebygga frånvaro på individnivå men i begränsad utsträckning på övergripande nivå. När det förekommer frånvaro med risk att bli problematisk får berörd elev komma till tals och berätta vad hen behöver för att vara i skolan genom samtal med lärare eller elevhälsopersonal. Elevens perspektiv används som underlag för att förstå orsaker till frånvaron och för att identifiera insatser. Trygghet och trivsel är en stående punkt på utvecklingssamtal och det finns brevlådor uppsatta på skolenheten som elever kan söka kontakt igenom. På dessa sätt ges eleverna möjlighet att uttrycka sina upplevelser som rör deras skolsituation, relationer och upplevelse av trygghet och trivsel. Informationen används för att fånga upp signaler om sådant som kan påverka elevens närvaro. På en övergripande nivå samlar skolenheten in elevernas synpunkter om trygghet och trivsel genom bland annat klassråd och varje termin får eleverna svara på en trygghetsenkät. Resultatet används som underlag för trivsel- och trygghetshöjande insatser. Emellertid kopplas inte dessa resultat till någon analys av frånvaro eller som underlag i det frånvaroförebyggande arbetet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver tillvarata elevernas perspektiv i det övergripande frånvaroförebyggande arbetet.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att arbetet med att tillvarata elevernas perspektiv endast sker på individnivå och begränsat på övergripande nivå. Det saknas ett systematiskt arbete med att tydligt koppla elevernas perspektiv till det övergripande frånvaroförebyggande arbetet. Det riskerar att gemensamma orsaker till frånvaro inte identifieras vilket kan leda till att insatser främst riktas mot enskilda elever.

Skolinspektionen rekommenderar därför att använda elevernas perspektiv som underlag i analyser kopplade till det frånvaroförebyggande arbetet. Det underlag som samlas in kan systematiskt vägas samman med skolans frånvaroanalys. På så sätt kan skolenheten identifiera samband och återkommande mönster och använda dessa som grund för att utveckla och följa upp frånvaroförebyggande insatser.

På Skolinspektionens vägnar

X Christoffer Martinelle

Beslutsfattare
Signerat av: Christoffer Martinelle

X Sofia Kåberg

Föredragande
Signerat av: Sofia Kåberg

I handläggningen av ärendet har även utredaren Anders Berggren deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 9, 10 och 25 §§

4 kap. 4 och 5 §§

7 kap. 17 och 19 a §§

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Ringelskolan den 16 september 2026. Besöket genomfördes av utredarna Sofia Kåberg och Anders Berggren.

Ringelskolan i Arvidsjaurs kommun omfattar årskurserna 4–6 och leds av en rektor. Totalt går 190 elever på skolenheten.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med rektorn
- En intervju med lärare
- En intervju med representanter för elevhälsan
- Intervjuer med elever
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Rektorns svar på skriftliga frågor

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.